

GİRİŞ

SEMİYOTİK BAĞLANTILAR

Metin içerisinde hemen fark edileceği gibi, semiyotik olağan biçimde tanımlanmıyor. Roland Barthes, Julia Kristeva, Umberto Eco veya Charles Sanders Peirce gibi isimler de göstergebilim veya semiyotik derken aynı kavramdan söz etmezler. Semiyotik hiçbir için sadece işaretler, göstergeler arasındaki birleşme koşullarından ibaret değildir. Bu bağlantının bir tarafında işaretler bulunsa da diğer bileşen, sözgelimi Kristeva için anne bedenidir; Barthes bedensel, maddi olanı da bir gösterge zemini gibi ele alır; Eco çok farklı sahalara genişletir göstergebilimi. Bu metinde de işaretler, bedenler, cisimler, maddeler arasında bir *semiosis* deneyiminden söz ediliyor.

Semiyotik, aralarında tabiat farkı bulunan ve kendi hâlinde bir araya gelemeyecek olanın birleşmesini sağlar. Bu nitelik farkı nedeniyle birbirine kayıtsız, ilişkisiz nesneler, canlılar, işaretler, varlıklar, maddeler veya bedenler buluşabilir. Simgesel yapılar bir yana, teknoloji de semiyotik etkinlik olmadan gelişemez. Böyle bir girişimin sonuçları zengin karışımlarla sentetik nitelikte üçüncü nesneler arasında değişebilir. İlkinde şeyler kendi nitelikleri değişmeden karışır. Onların analizi kolaydır. Gözle veya elle bu karışımındaki nesneler tasnif edilebilir; bir çerez tabağındaki farklı kuruyemişler gibi. Bu karışım tek bir kuruyemiştan oluşan tabaktan kuşkusuz farklıdır. Bu farkı en iyi keyifle çerez yiyen kişi ayırt eder. Semiyotik etkinlik sonucunda karışan şeyler, senteze varmasa da bir yan işlevin, anlamın kaynağı üçüncü bir nesnellik sahası mutlaka yaratır. Semiyotik ilişki yeni bir nesne yaratır ve bu nesne geri dönerek başka nesnelerle kurulacak müstakbel bağlantıların bileşeni olur.

Semiyotik etkinlikler sayesinde çok uzak zaman ve mekânlardan bazı varlıklar karşı karşıya gelebilir. Örneğin metin içerisinde yapıtını değerlendirdiğimiz Donna Haraway, patatesin ipek güvesi geniyile aşılınması neticesinde artık daha dayanıklı olduğunu dile getirir. Sadece fiziksel, biyolojik veya maddi şeyler değil, fikirler, uzak zaman ve yerlerden gelen ülküler zihinlere yerleşerek dünyayı temelden değiştiren ideolojilerde sentezlenir. Fakat her semiyotik girişimin bir senteze varması şart değildir. İki şeyin karışımı kusursuz bir üçüncüde nihayete ermeyebilir; birinci ve ikinciyle bağını doğrudan göstermeyen yeni bir nesnede son bulmayabilir. Böyle bir birleşim analitik unsurlarını belli eder. Yapısı çözükle biçimde ortada durabilir. Jacques Derrida, kusursuz bir sentezin imkânsızlığını dile getirir. Yani semiyotik fark her sentetik varlığın altında belirlenebilir.

Kant, felsefe sözlüğüne “sentetik a priori” gibi bir önerme ekler. Ona göre, şüpheyi düşmeden analitik olduğunu ve tabiatı kendi başına bulunduğunu düşündüğümüz, bilimin ve metafiziğin en temel, saf kabullerinde bile bu sentezleme işlemini ayırt edebiliriz. Örneğin bazı matematik işlemlerinin böyle olabileceğini anlatır. Onun sentetik dediğiyle, Haraway’ın “yapaycılık” tanımı bağdaşık gibidir. Bilim, teknik, siyaset, toplum gibi tertiplere benzer şekilde, tabiat da semiyotik bağlantılar toplamı olarak her zaman inşa hâlinde tasavvur edilmelidir. Doğada nihai bir senteze, kararlı bir karışıma rast gelmek zordur. Olumsuzluk tabiatın düzeninde, eşyanın tabiatında yer alır. Semiyotik sürecin zemininde işleyen olumsal kuvvetler herhangi bir alandaki yasaların, ilkelerin karara bağlanmamış olmasının nedeni ve sonucudur.

Sentez bu durumda semiyotik sürecin bir derecesi sayılabilir. Kendisini oluşturan elementler arasındaki bağın en kuvvetli olduğu aşamayı belirtir. Aynı bağın gevşek olduğu karışımlar kolaylıkla parçalarına ayrılabilir. Sentezi oluşturan nesneler bazen atom düzeyinde birbirine geçtiğinden onları ayırmak için başka semiyotik etkinlikler gerekli olabilir. Bir cümleyi bile öğelerini ayırmak böyle bir mesai ister. Zarf veya sıfat fiilleri belirlemek için yükleme nasıl, ne